Ἔτος ΙΕ'. Ἐν Ἀθήναις 23 Ἰουλίου 1902 Ἀριθ. 239

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου Ἐσωτερικοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.	ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ	«Ἀναπλάσεως» καὶ «Ὀρθοδοξίας» ὁδὸς Φλέσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ θρησκεία καὶ οἱ φυσικοὶ νόμοι, ὑπὸ F. Bettex. — Ὁ θάνατος, ὑπὸ Ν. Κ. Μακάρου — Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὑπὸ Κρυσταλλίας Δασκαλοπούλου — Ὁ Ῥαββῖνος Ἰσαὰκ Μ., ὑπὸ Νικ. Χ. Ἀμβράζη — Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.— Τὸ κήρυγμα τοῦ Θείου λόγου.- Ἀναφορὰ Πειραιέων πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον κατὰ τῆς Μασσονίας.

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

ΥΠΟ F. BETTEX

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Α'.

Αἱ ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης μᾶς δεικνύουσιν ἀείποτε Σύμπαν εὐρύτερον, μεγαλοπρεπέστερον, καὶ μᾶλλον ἐμπλεων δυνάμεων θαυμασίων καὶ καταπληκτικῶν. Μᾶς τὸ δεικνύουσιν ὡσαύτως ἀείποτε μᾶλλον ἑνιαῖον, διοικούμενον καὶ κυβερνώμενον μέχρι τῶν ἀπωτάτων μυστηριωδῶν μερῶν του ὑπὸ τῶν αὐτῶν νόμων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπείκουσιν ἐπίσης τὸ ἐγχυματικὸν ζωύφιον καὶ ἡ φάλαινα, τὰ ἄτομον καὶ ὁ ἥλιος. Αὗται μᾶς λέγουσιν ἀκόμη, ὅτι δὲν ὑπάρχει πιθανῶς παρὰ μία δύναμις, μία ὕλη, καὶ εἷς νόμος, ὁ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ βασιζομένου ἐπὶ τῆς ἑνότητος, θαυμαστοῦ συμβόλου τοῦ Μεγάλου Ἑνός, τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἐξετάσῃ τις πῶς προσφέρονται σύγχρονοι χριστιανοὶ ὡς πρὸς τὰς μεγάλας ἀποκαλύψεις τῆς θείας διανοίας, δὲν δύναται νὰ μὴ ἐκπλαγῇ διὰ τὴν στάσιν των ἀπέναντι γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ τοὺς ἐνδιαφέρωσι πλέον ἢ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, ἀφοῦ δύανται νὰ θεωρήσωσιν ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν κατόπτρῳ, τὴν σοφίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ οὐρανίου αὐτῶν Πατρός. Καὶ ὅμως συχνάκις οἱ εἰλικρινέστεροι τῶν εὐσεβῶν, ἀντὶ ν' ἀφιερώνωσι χρόνον καὶ κόπον πρὸς μελέτην τῶν μεγάλων τούτων πορισμάτων, ἀρκοῦνται, μετά τινας εἰρωνικὰς παρατήρησεις περὶ τοῦ μὴ ἀλανθάστου τῆς ἐπιστήμης, ἢ περὶ τῆς ἀσεβείας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐπιστήμονος, εἰς τὸ ν' ἀποσύρωνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀποκλειστικῆς θρησκευτικότητος, ὅπου νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἠσφαλισμένους ἀπὸ τῆς σκληρᾶς λογικῆς τῶν γεγονότων καὶ τῆς ἀδυσωπήτου μαθηματικῆς τοῦ Σύμπαντος. Ὡς ἐὰν δὲν ἦτο πᾶσα γνῶσις ἐπίσης ἐποικοδομητική, καὶ ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου γεγονὸς θειότατον καὶ ὑπὸ ἔποψιν εὐσεβείας ἄξιον προσεκτικῆς παρατηρήσεως.

Ὁ θεῖος λόγος μὴ δὲν δεσπόζῃ τῆς δημιουργίας; Ὁ Μωσαϊκὸς Νομος δὲν θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς θείας ἀντιλήψεως τῆς φύσεως; Ὁ Δαβὶδ δὲν ζητεῖ ἐπίσης ἐν τῇ φύσει ταύτῃ θέματα ὑμνολογίας θείας καὶ θρησκευτικῆς ἐποικοδομήσεως; Καὶ δὲν βλέπομεν αὐτὸν τὸν Ἰεχωβᾶ, ἀποτεινόμενον πρὸς τὸν Ἰὼβ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ἀνεμοστροβίλου, δεικνύοντα εἰς αὐτὸν διὰ μεγαλοπρεπῶν εἰκόνων, εἰλημμένων ἐκ τῆς φύσεως, ὅτι ἐλάλησεν ἀσυνέτως; Καὶ περὶ τίνος μᾶς λαλοῦσιν οἱ προφῆται; Πρῶτον περὶ τῆς πληρώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἔπειτα περὶ τῆς φύσεως, ἥτις στενάζει ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἡμετέρων ἀνομιῶν. Τέλος ἡ Ἀποκάλυψις μᾶς περιγράφει φύσιν αἰωνίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ζῶμεν ἄφθαρτοι, πραγματοποιουμένου ἐν αὐτῇ τοῦ φυσικοῦ ἰδεώδους, τοῦ δημιουργηθέντος ἐν ἀρχῇ.

Ἡ φύσις λοιπὸν πληροῖ τὴν Βίβλον. Ὥστε πῶς ἡ παρατήρησις αὐτῆς καὶ ἡ σπουδὴ δὲν θὰ ἦσαν ἐπικοδομητικαὶ εὐσεβείας; Ὁ μὴ ἐποικοδομούμενος διὰ τοῦ Σύμπαντος δὲν ἔχει ἀκόμη κατανοήσει ἀληθῶς ὁποία τις εἶνε ἡ ἐποικοδόμησις, πνευματικὴ δηλαδὴ κατὰ Θεὸν οἰκοδομὴ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, καθὼς καὶ ἡ λέξις τὸ δεικνύει. Ὁμολογῶ ὅτι ὑπάρχει ἰδιαιτέρα τις ἐποικοδόμησις, θεμελιουμένη ἐπὶ τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως. Ἀλλὰ δὲν εἶνε γεγραμμένον, ὅτι «ὁ ἄνθρωπος ζήσεται ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ», ἄρα καὶ ἐκ τοῦ πρώτου Κεφαλαίου τῆς Γενέσεως καὶ τῶν παρὰ τῷ Ἰὼβ περιγραφῶν τῆς φύσεως;

Λουθηρανή τις αἵρεσις εὐσεβιστῶν θεωρεῖ ἀδίκως τὴν ὅλην ὡς τι, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς καλῶς ἐδημιούργησε κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον, ἀπὸ τῆς πτώσεως, ἐμπλησθὲν ἁμαρτίας καὶ ἀπορριφθὲν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, κυβερνᾶται

πλέον ὑπὸ φυσικῶν τινων μόνον νόμων καὶ εἶνε ὡρισμένον εἰς τελικὴν καταστροφήν. Κατ' αὐτὴν ἡ φύσις αὕτη εἶνε ματαιότης τις ματαιοτήτων, καὶ ἡ δημιουργία ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ Σατὰν κατώρθωσε νὰ διαπτρέψῃ ἀμετακλήτως. «Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν», μοὶ ἔλεγε χριστιανός τις, πρὸς τὸν ὁποῖον ὡμίλουν περὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ Ἀδάμ, «ἐπειδὴ μὲ ἔχει οὕτως ἀποπτάσει ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, ὥστε δὲν θὰ κάμω δύο βήματα, διὰ νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τὸ θέαμα τοῦτο». Παράδοξος τρόπος, διὰ τέκνον τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὑμνεῖν τὸν Πατέρα του διὰ τῆς καταφρονήσεως τῶν ἔργων του! Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν γνωρίζουσιν, ὅτι ἡ δημιουργία αὕτη εἶνε πλήρης ἰδεῶν θείων, καὶ δὲν ἐννοοῦσιν, ὅτι ἡ φύσις αὕτη, ὁλόκληρος, εἶνε ἀποκάλυψις τῆς θεότητος, δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ δύνανται δι' αὐτῆς νὰ τὸν εὑρίσκωσι (Ῥωμ. Α', 19. 20).

Ἡ ἄγνοια αὕτη ἔχει δύο λυπηρὰ ἐπακόλουθα. Ἐν πρώτοις ὁ χριστιανὸς βλάπτεται καθ' ἑαυτὸν παραμελῶν τὰς εὐκαιρίας ταύτας, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς τῷ δίδει, διὰ νὰ ἀνυψώσῃ τὴν περὶ τοῦ σύμπαντος ἰδέαν του, τὸν διανοητικὸν κόσμον του, καὶ τὸν ὁρίζοντα τῆς σκέψεώς του, καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ἄνευ βλάβης διὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωήν του. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔθηκεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς φύσεως ταύτης καὶ μᾶς ἔδωκεν αἰσθητήρια, ὅπως βλέπωμεν, ἀκούωμεν, αἰσθανώμεθα καὶ μελετῶμεν αὐτήν, καὶ δι' αὐτῆς ἀνερχώμεθα εἰς τὴν πνευματικὴν δρασιν, ἀκολὴν καὶ αἴσθησιν, ὡς τὸ βλέπομεν εἰς ἕκαστον παιδίον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐὰν ἡ δημιουργία ἦνε ἄχρηστος εἰς τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἀνάπτυξιν, ὁ Θεὸς θὰ ἠδύνατο, ἐπίσης καλῶς, νὰ μᾶς ἐγκλείσῃ ὅλους καὶ καθ' ὅλην μας τὴν ζωὴν εἰς κελλία μοναχῶν. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη σύνολόν τι· δὲν δύναται ν' ἀφίσῃ ἐν ἀτροφίᾳ τὴν περὶ τῆς φύσεως ἀντίληψίν του, χωρὶς νὰ παραβλαψῃ τοῦτο ὡσαύτως τὰς θρησκευτικάς του ἀντιλήψεις. Δὲν δύναται νὰ σκέπτηται καθαρῶς καὶ ἰσχυρῶς ἐν τῷ ἀφῃρημένῳ, ἐὰν δὲν ἠτοιμάσθη νὰ τὸ πράττῃ ἐν τῷ συγκεκριμένῳ. Ἐὰν εἰς αὐτὸ τὸν ὁρατὸν δὲν ἔχῃ παρὰ ἰδέας ἀτελεῖς, ἀπροσδιορίστους, συγκεχυμένας, πῶς θὰ δύναται νὰ ἔχῃ ἰδέας φωτεινάς, εὐκρινεῖς καὶ σταθερὰς περὶ τοῦ ἀοράτου;

Ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκδηλουμένη καταφρόνησις αὕτη πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν σπουδήν της βλάπτει καὶ ἄλλως ἀκόμη πολλοὺς χριστιανοὺς τῶν ἡμερῶν μας. Τοὺς ἀποχωρίζει ἀπὸ τῆς φιλοσοφούσης ἀνθρωπότητος· χάνουσιν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὴν συνάφειαν μετὰ τῆς διανοητικῆς ζωῆς της, καὶ προζενοῦσι, κατ' ἀνάγκην, εἰς τοὺς συγχρόνους των τὴν ἐντύπωσιν πνευμάτων περιωρισμένων, ἀπολιθωμένων εἰς τὰς δοξασίας των καὶ προτιμώντων νὰ πρασφεύγωσι τυφλῶς εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν παρὰ νὰ ἀκούωσι καὶ πιστεύωσι τὰς ἀληθείας τὰς μᾶλλον ἁπλᾶς καὶ μᾶλλον ἐναργεῖς. Γίνονται παραίτιοι τοῦ νὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ νέος τις σπουδαστής· «πᾶσα ἡ περὶ τοῦ σύμπαντος Χριστιανικὴ ἀντίληψις μου καταστρέφεται πρὸ τῆς περὶ αὐτοῦ μεγαλοπρεπεστέρας ἀντιλήψεως τῆς ἐπιστήμης.» Διότι, δικαίως ἐλέχθη, ὁ Θεός, οἷον τὸν νοεῖ ὁ φυσιοδίφης τῆς σήμερον, εἶνε μᾶλλον μέγας, μᾶλλον ἰσχυρὸς καὶ μᾶλλον ἄπειρος ἢ ὁ Θεὸς οἷον τὸν διανοοῦνται πολλοὶ περιωρισμένης ἀντιλήψεως Χριστιανοί.

Καιρὸς λοιπὸν εἶνε ὅπως θεολογία πιστεύουσα καταγείνῃ μετὰ ζέσεως εἰς τὸ νὰ μᾶς παράσχῃ ἀντίληψιν περὶ τῆς φύσεως ἐδραζομένην ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Δημιουργοῦ ἄμα καὶ ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς Δημιουργίας του.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Θ'.

«Φάρμακα κατὰ τοῦ φόβου τοῦ θανάτου. — Τὸ φάρμακον, τὸ ὁποῖον δίδει κατὰ τοῦ θανάτου ὁ ἄρρων, εἶνε λίαν ἀνόητον· συνίσταται δὲ τοῦτο εἰς τὸ νὰ μὴ σκεπτώμεθα διόλου, οὔτε νὰ ὁμιλῶμέν ποτε περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ τοιαύτη σκέψις δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ νῷ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ πολὺ βλάπτει αὐτόν, καὶ βεβαίως· διότι ἐρχομένου τοῦ θανάτου ἀπροόπτως, ὁποία φρίκη, ὁποῖαι κραυγαί, ὁποία παραφορὰ λύπης, ὁποία ἀπελπισία δὲν κατελαμβάνει τὸν ἄνθρωπον! Τοὐναντίον δὲ ἡ φρόνησις ὀρθῶς συμβουλεύει νὰ περιμένωμεν τὸν θάνατον ἀταράχως καὶ νὰ τὸν καταβάλλωμεν· καὶ διὰ νὰ κατωρθώσωμεν τοῦτο, μᾶς διδάσκει ὅλως τοὐναντίον, παρ' ὅ,τι μᾶς διδάσκουσιν οἱ ἄφρονες· τουτέστιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέον νὰ ἔχῃ πάντοτε τὸν θάνατον ἐν τῇ σκέψει του καὶ ἐν πάσῃ ἐνεργείᾳ του, νὰ τὸν συνειθίσῃ, νὰ τὸν ἐξημερώσῃ, νὰ τὸν ἀναπαριστᾷ ἐν τῇ φαντασίᾳ του, ἐν πάσῃ στιγμῇ τοῦ βίου του· καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸν ἐνθυμώμεθα μόνον, ὅταν τὰ βήματά μας καταστῶσιν ἀσταθῆ καὶ οἱ πόδες μας κεκμηκότες ἐκ τῆς ὁδοιπορίας τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν διασκεδάσεών μας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς μας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολυτελῶν συμποσίων μας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκρατήτων γελώτων μας· πρέπει καλῶς νὰ γινώσκωμεν, ὅτι πάντοτε εἴμεθα ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ θανάτου, ὅτι καὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν ἀπέθανον, οἵτινες ἐπκέπτοντο, ὅτι τόσον μακρὰν τοῦ θανάτου εὑρίσκοντο, ὅσον νομίζομεν, ὅτι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς σήμερον, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ συμβῇ ἄλλοτε, δύναται ἐπίσης καὶ τώρα νὰ συμβῇ, ὅτι πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν τὸ παράδειγμα τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες ἐν τοῖς συμποσίοις των εἶχον πάντοτε τὴν εἰκόνα τοῦ θανάτου καὶ τὰ τῶν χριστιανῶν καὶ ὅλων τῶν ἄλλων λαῶν, οἵτινες ἔχουσι τὰ νεκροταφεῖά των πλησίον τῶν ναῶν των καὶ τῶν δημοσίων καὶ σιχναζομένων τόπων των. Καὶ τοῦτο ἔπρατταν, ὡς ἔλεγεν ὁ Λυκοῦργος, διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον συνεχῶς ἐν τῇ μνήμῃ των. Ἐπειδὴ εἶνε ἀβέβαιον ποῦ ὁ θάνατος μᾶς περιμένει, ἂς περιμένωμεν ἡμεῖς αὐτὸν πανταχοῦ καὶ ἂς κατορθώσωμεν νὰ ζῶμεν οὕτως, ὥστε πάντοτε νὰ μᾶς εὑρίσκῃ ἑτοίμους.

Θλίψεις καὶ δικαιολογήματα τῶν δειλῶν. — Ἀκούσωμεν τὰς θλίψεις καὶ τὰ δικαιολογήματα, τὰ ὁποῖα οἱ πρὸς τὸν θάνατον δειλοὶ ἀναφέρουσι, ἵνα νὰ συγκαλύψωσι τὰ παράπονά των, τὰ ὁποῖα εἶνε ὅλως ἀνόητα καὶ γελοῖα. Λυποῦνται διότι ἀποθνήσκουσι νέοι, καὶ παραπονοῦνται τόσον διὰ τὸν ἑαυτόν των, ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, διότι ὁ θάνατος τοὺς ἁρπάζει, ἐνῷ ἀκόμη εὑρίσκονται ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας των. Παράπονον τοῦ ἄφρονος, ὅστις μετρᾷ τὸ πᾶν διὰ τοῦ πήχεως, καὶ ἐκτιμᾷ ὡς πολύτιμον ὅ,τι εἶνε μακρὸν καὶ διαρκές. Ἐνῷ τοὐναντίον τὰ ἐξαίσια πράγματα εἶνε συνήθως λεπτοφυῆ. Εἶνε μέγα ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ, διότι ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ πολλὰ ἐν μικρῷ χώρῳ καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶνε ἴσως προωρισμένον ὑπὸ τῆς Προνοίας οἱ ἔνδοξοι καὶ ἐπίσημοι ἄνδρες νὰ μὴ ζῶσι, συνήθως, ἐπὶ μακρόν. Ἡ μεγάλη ἀρετὴ καὶ ὁ μακρὸς βίος σχεδὸν οὐδέποτε συναντῶνται· τὸ ποιὸν τοῦ βίου ἐκτιμᾶται καὶ καθορίζεται ἐκ τοῦ τέλους του (1)· ἀρκεῖ αὐτὸ νὰ ἦνε ἀγαθὸν καὶ τότε ὅλος ὁ προηγούμενος βίος ὡς τοιοῦτος λογίζεται. Ἡ ποσότης τοῦ χρόνου δὲν χρησιμεύει ποσῶς, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν βίον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐτυχῆ (2), ὅπως καὶ τὸ μέγεθος δὲν καθιστᾷ τὸν κύκλον κυκλικώτερον τοῦ μικροῦ· τὸ σχῆμα μόνον καθιστᾷ τὸν κύκλον τοιοῦτον· ὁ μικρὸς τὸ ἀνάστημα ἄνθρωπος εἶνε ὁλόκληρος ἄνθρωπος ὅπως καὶ ὁ μέγας· οὔτε οἱ ἄνθρωποι, οὔτε ὁ βίος μετρῶνται διὰ τοῦ πήχεως.

Λυποῦνται μήπως ἀποθάνωσι μακρὰν τῶν οἰκείων καὶ τῶν συγγενῶν των, ἢ μήπως φονευθῶσιν ἐν μάχῃ, ἢ μήπως μένωσιν ἄταφοι· ἐπιθυμοῦσι ν' ἀποθάνωσιν ἐν εἰρήνῃ, ἐν τῇ κλίνῃ τῆς οἰκογενείας των παρηγορούμενοι παρ' αὐτῆς καὶ παρηγοροῦντες αὐτήν.

Ἀλλὰ τόσοι ἄνδρες, οἵτινες μεταβαίνουτιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ λαμβάνουσι τὴν κατάλληλον θέσιν διὰ νὰ εὑρεθῶσι πρὸ τῆς μάχης, δὲν ἔχουσι τοιαύτην γνώμην· οἱ τοιοῦτοι, πλήσεις ζωῆς καὶ σφρίγους, μεταβαίνουσι ν' ἀποθάνωσι καὶ ζητοῦσι τὸν τάφον τῶν μεταξὺ τῶν νεκρῶν τῶν ἐχθρῶν των. Τὰ μωρὰ παιδία φοβοῦνται τοὺς μετημφιεσμένους· ἀποκαλύψατε τὸ πρόσωπόν των καὶ ἀμέσως ὁ φόβος τὰ ἐγκαταλείπει. Ἐπίσης τὸ πῦρ, ὁ σίδηρος, αἱ φλόγες μᾶς προοῦσι κατὰ τὴν φαντασίαν μας· ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτῶν τὴν προσωπίδα καὶ ἀμέσως θὰ ἴδωμεν, ὅτι, ὁ θάνατος, ὅστις ἐξ αὐτῶν προέρχεται, εἶνε ἀπαράλλακτος ὁ αὐτὸς θάνατος, ὅστις ἁρπάζει καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία.

Λυποῦνται νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν κόσμον τοῦτον· καὶ διατί; Ἀφοῦ ὅ,τι ἅπαξ εἶδες, ἄνθρωπε, εἶνε ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καὶ πάλιν θὰ ἴδῃς; ἑκάστη ἡμέρα εἶνε ὁμοία πρὸς ὅλας τὰς ἄλλας ἡμέρας, τὸ φῶς εἶνε πάντοτε τὸ αὐτό, αἱ νύκτες αἱ αὐταί, ὁ ἥλιος ὁ αὐτός, ἡ κίνησις τοῦ κόσμου ἡ αὐτή· ὅλα δ' αὐτὰ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους δύναταί τις νὰ ἴδῃ· ὅπως ἐπίσης τὴν νεότητα, τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, τὴν ἀνδρικὴν καὶ τὸ γῆρας. Ἐκτὸς τούτων, οὐδὲν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνει, παρὰ ἡ τῶν ἰδίων ἐπανάληψις.

Λυποῦνται διὰ τὰ μικρὰ ὀρφανὰ παιδία, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ προστάτου, ὡς ἐὰν ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ ἦνε μᾶλλον τῶν γονέων των ἢ τοῦ Θεοῦ, ἢ, ὡς ἐὰν ταῦτα ἦνε ἀγαπητὰ μᾶλλον παρὰ τῶν γονέων των, ἢ παρ' Ἐκείνου, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἀληθὴς Πατήρ των. Ἀλλὰ πόσα ὀρφανὰ παιδία δὲν ἀνεφάνησαν σπουδαῖοι ἄνδρες!

Ἐπὶ τέλους μεταβαίνομεν εἰς τόπον, ὅπου οὐδόλως θέλομεν λυπεῖσθαι διὰ ταύτην τὴν ζωήν· διατί λοιπὸν νὰ λυπώμεθα; Ἂν μᾶς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ταύτην τὴν ζωήν, ἠθέλομεν τὸ ἀρνηθῆ. Ἂν δέ τις ἐγίνωσκε τὴν ζωὴν ταύτην, πρὶν εἰς αὐτὴν ἔλθῃ, οὐδέποτε ἤθελεν ἀποφασίσῃ νὰ ἔλθῃ.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) **Ν. Κ. Μόκαρος.**

(1) Σημ. Μεταφρ. Καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀπαντᾷ «Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει καὶ ὃς ἐν συνέσει αὐτοῦ διαλεχθήσεται (Σοφία Σειράχ. Κεφ. 14, σθ. 20).

(2) Σημ. Μεταφρ. Ἐν δὲ τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀναγινώσκομεν «δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι ἐν ἀναπαύσει ἔσται· γῆρας τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται· πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος· εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη· ἡρπάγη μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀφαυροῖ τὰ καλά, καὶ ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτο, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ» (Σοφία Σολομῶντος. Κ. Δ'. στ. 7—15).

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

Γ'.

Ἀπριλίου 13. Μόλις δύο ὧρας ἀνεπαύθην. Εἶνε ἤδη 4 π. μ. καὶ ἐγὼ ἑτοιμάζομαι δι' ἔξω. Σκοπεύω σήμερον νὰ ἐκτελέσω τὸ ὕψιστον καθῆκον παντὸς χριστιανοῦ, καθιστάμενον ἐπισημότερον ἐδῶ εἰς τοὺς Ἁγίους αὐτοὺς Τόπους, ὅπου ἐξεχύθη τὸ ζωοποιὸν αἷμα τοῦ Θεανθρώπου. Περὶ τὴν 5ην ὥραν ἔρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καλὸς φίλος, ἐγκατεστημένος ἐνταῦθα, καὶ παραλαβὼν ἐμὲ καὶ τὴν φίλην συνοδοιπόρον μου κ. Χρυσούλαν Ταμπάκη, μᾶς ὁδηγεῖ διὰ πολλῶν ὁδῶν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ γυναικείου Μοναστηρίου, τὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Μεγάλης Παναγίας.

Εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐμόνασεν ἡ Ἁγία Μελανὴ ἡ Ῥωμαία. Ὑπὸ τὸν ἐν αὐτῷ ναὸν ὑπάρχει παρεκκλήσιον ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς τιμώμενον καὶ παρ' αὐτῷ ὁ τάφος της· ἐκεῖ που, ἐντὸς κρύπτης, εἰς ἣν διὰ κλίμακος κατέρχεταί τις, βλέπει τις πέτραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας καθημένη ἡ Ἁγία ἔγραφεν ἐπὶ μεμβράνης τὸ Θεῖον Εὐαγγέλιον, ὅπερ ὡς κειμήλιον φυλάσσεται μέχρι σήμερον εἰς τὸ

Ἱερὸν Βῆμα τοῦ Ναοῦ. Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ μονάζουσι περὶ τὰς 30 καλογραίας. Περὶ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἐλάβομεν πρόσκλησιν παρὰ τῆς ὁσιωτάτης ἡγουμένης, ὅπως μείνωμεν ὀλίγας στιγμὰς παρ' αὐτῇ καὶ περιέλθωμεν τὴν Μονήν, πλὴν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς προσκλήσεως, διότι μόλις εἴχομεν μεταλάβει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἀπεσταλμένος ἐκ τοῦ Ὁμίλου τῶν Ἐκδρομῶν μᾶς παραλαμβάνει καὶ κατεσπευσμένως μᾶς φέρει πρὸ τῆς πόλεως τοῦ Δαβίδ, ἔνθα ὅλος ὁ ὅμιλος ἦν συγκεντρωμένος. Πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Μονὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὅπου εἶνε ἐγκαθιδρυμένη καὶ ἡ θεολογικὴ σχολή, ἀνάγκη δὲ νὰ σπεύσωμεν, διότι εἰς τὰς 11 π. μ. ὀφείλομεν νὰ παραστῶμεν εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγίου Φωτός.

Εἶνε ὡραιοτάτη τῆς ἀνοίξεως πρωΐα· ὁ ἀνατέλλων ἥλιος λάμπει φαιδρός, καὶ δροσερώτατος πνέει ὁ μυροβόλος ἄνεμος. Ἡ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπέχει μόλις ἡμίσειαν ὥραν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ ὁδὸς ἡ φέρουσα εἰς αὐτὴν εἶνε πλήρης ἱστορικῶν ἀναμνήσεων. Ἀποφασίζεται νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖσε πεζῇ. Προχωροῦντες διερχόμεθα εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου μοναστηριακοῦ κτήματος, τοῦ Νικηφορία ὀνομαζομένου καὶ ὑπὸ ἐλαιῶνος καλυπτομένου, Ἀφίνομεν ὄπισθεν τὸ Φραγκικὸν σχολεῖον, τὸ πλησίον αὐτοῦ Ἑλληνικὸν προξενεῖον, καὶ φθάνομεν εἰς τὴν φάραγγα Γειών, ὅπου ὁ ἱερεὺς Σαδὼκ καὶ ὁ προφήτης Νάθαν ἔχρισαν τὸν Σολομῶντα βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ. Ὀλίγον παρέκει βλέπομεν ἀρχαίας δεξαμενῆς ἐρείπια· αὕτη εἶνε ἴσως ἡ ἄνω κολυμβήθρα τῆς Γραφῆς, ὅπου ὁ Ἠσαΐας ὁ προφήτης προανήγγειλε τὴν ἐκ τῆς Παρθένου γέννησιν τοῦ Μεσσίου. Τὴν σήμερον ἡ δεξαμενὴ αὕτη καλεῖται στέρνα τῆς Ἁγ. Μαμίλλης, πιθανῶς ἐκ τῶν ἐκεῖ πλησίον σωζομένων ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας ταύτης, ἥτις ἐνταῦθα ἔθαψε πολλὰ σώματα χριστιανῶν ὑπὸ Χοσρόου τοῦ Πέρσου φονευθέντων. Ὀλίγῳ περαιτέρω μᾶς δεικνύεται τὸ πεδίον, εἰς ὃ ἐστρατοπέδευσε Σεναχειρείμ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων, οὗτινος 180 χιλ. στρατιωτῶν ἐν μιᾷ νυκτὶ ἐπάταξεν ἄγγελος Κυρίου. Βλέπομεν μακρόθεν τὴν μονὴν τοῦ Ἁγ. Ἠλιού, πλησιέστερον τὸ Καταμόνας, καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν κατηφορικὴν ὁδόν μας ἀντικρύζομεν τέλος ἀριστερὰ ἐν μέσῳ τερπνοτάτης καὶ ἐλαιοφύτου κοιλάδος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τὴν θεολογικὴν σχολὴν καὶ μανθάνομεν τὴν ἱστορίαν αὐτῆς.

Ἡμάρτησε, λέγει ἡ παράδοσις, ἡμάρτησεν ὁ Λὼτ ἁμαρτίαν μεγάλην καὶ ὑπὸ τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως κατατηκόμενος νύκτα καὶ ἡμέραν παρεκάλει τὸν Θεόν, ἵνα συγχωρήσῃ αὐτόν. Τέλος ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ὅστις τῷ εἶπε νὰ φυτεύσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοιλάδος ταύτης ῥάβδους ξηρὰς τρεῖς καὶ νὰ ποτίζῃ αὐτὰς ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου, ὅπερ ὁ ἴδιος ὤφειλε νὰ φέρῃ ἐκεῖθεν, καὶ ἂν ἴδῃ τὰς ῥάβδους νὰ βλαστήσωσι, σημεῖον ὅτι ἡ ἁμαρτία του ἐσυγχωρήθη. Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Λὼτ ῥάβδους τρεῖς ἐκ κέδρου, πεύκης καὶ κυπαρίσσου, καὶ ἐπότισεν αὐτὰς ἐκ τῶν ναμάτων τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβλάστησαν καὶ ηὐξήθησαν καὶ συναφθεῖσαι εἰς ἓν ἀπετέλεσαν ἓν δένδρον τρισύνθετον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκόπη τὸ ξύλον, δι' οὗ ἐγένετο τοῦ Ἰησοῦ ὁ Σταυρός.

Ἐπ' αὐτῆς δ' ἐκείνης τῆς θέσεως, ἔνθα ἐφύετο τὸ Τίμιον ξύλον, ἱδρύθη ἡ σεβαστὴ τῶν Ἰβήρων μονή, ἧς ἡ γεραρὰ ἀρχαιότης ἀνέρχεται μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἰδοὺ τί λέγουν περὶ αὐτῆς τὰ Ἰβηρικὰ Χρονικά.

Νίνα ἡ αἰχμάλωτος ἀπέστειλεν εἰς τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον τὸν Ἴβηρα πρίγκιπα Μιριάμ, ὅστις ἐκχριστιανισθεὶς καὶ ἐλθὼν κατὰ τὸ γῆράς του εἰς Ἱεροσόλυμα, εὗρε τὸν τόπον, ἔνθα ἐκόπη τὸ διὰ τὸν Σταυρὸν τρισύνθετον ξύλον καὶ ἐζήτησεν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον, ἵνα οἰκοδομήσῃ ναόν. Καὶ κατὰ πόσον μὲν εἶνε ἀληθὴς ἡ παράδοσις αὕτη τῶν Ἰβήρων δὲν γνωρίζομεν· γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα ὁ βασιλεὺς τῆς Γεωργίας Τατιανὸς ἀνήγειρεν ἐνταῦθα Ἐκκλησίαν καὶ μοναστήριον, κατ' ἄλλην δὲ παράδοσιν, ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς Περσίας νικητὴς καὶ φέρων τὸν Τίμιον Σταυρόν, ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον ἐστάθμευσε.

Διὰ πολλῶν περιπετειῶν διῆλθε καὶ τὸ μοναστήριον τοῦτο. Εὐτυχῶς κατὰ τὸ 1682 περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς δι' ἐνεργείας ἀλησμονήτου τοῦ τότε πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀοιδίμου Δοσιθέου. Ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ 1855 εἶχεν Ἕλληνας τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὸ 1855 Κύριλλος ὁ Β' πατριάρχης Ἱεροσολύμων, τῇ προτροπῇ τοῦ μετὰ ταῦτα καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Διονυσίου τοῦ Κλεώπα, συνέστησεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην καὶ ἱερωτάτην ἀποστολὴν ἔχουσαν Θεολογικὴν Σχολήν· πλὴν κατὰ τὸ 1876 σκληρὰ ἀνάγκη, οἰκονομικῶν κυρίως δυσχερειῶν ἔκαμε τὸ εὔελπι καὶ ἐθνωφελέστατον ἵδρυμα νὰ συγκλείσῃ τὰς πύλας του· τὰς ἤνοιξε πάλιν κατὰ τὸ 1881, ἀλλὰ μετὰ ἔτη 7 τὰς ἔκλεισεν αὖθις, πάντοτε ἕνεκα τῶν αὐτῶν λόγων, τώρα δὲ πλέον ἐθεωρήθη ἀνεπανόρθωτος ἡ συμφορά. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἄλλως ἠθέλησεν· ἐπὶ Πατριάρχου Γερασίμου τοῦ Α' ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησία μετὰ μεγίστης χαρᾶς ἑώρτασε τὴν ἀνασύστασιν τῆς Σχολῆς, ὁ δὲ Σεβάσμιος γέρων Σκευοφύλαξ Εὐθύμιος δι' ἐνθέρμου ἀγάπης καὶ πατρικῆς μερίμνης περιέβαλεν αὐτήν, ἀφιερώσας ὑπὲρ τῆς συντηρήσεώς της ἰδίους ὅλως ὑλικοὺς πόρους, καὶ ἀσφαλίσας οὕτω τὴν λειτουργίαν της. Ἤδη ἑβδομήκοντα περίπου μαθηταὶ ὑπὸ τὴν σοφὴν καὶ πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, θεολόγου ἀρίστου καὶ δοκιμωτάτου τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος χειριστοῦ, ποτίζονται τὰ πνευματικὰ νάματα ἀρτίας μορφώσεως καὶ προετοιμάζονται ἵνα γίνωσιν ἡμέραν τινὰ οἱ πρόμαχοι τῶν πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως κινδυνευόντων συμφερόντων τοῦ Ὀρθοδόξου ἐν Παλαιστίνῃ Ἑλληνισμοῦ, δι' ὃ δικαίως χαίρει καὶ σεμνύνεται ἐπὶ τῇ σχολῇ ταύτῃ σύμπασα ἡ Σιωνῖτις ἐκκλησία.

Εἰς τὴν πρὸ τῆς σχολῆς μικρὰν πλατεῖαν ὁ Διευθυντὴς μετὰ τῶν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν εἶχον ἐξέλθει

πρὸς προϋπάντησιν ἡμῶν καὶ μᾶς ἐδεξιώθησαν ἀδελφικώτατα· ἐκεῖθεν, καταβάντες μικρὰν κλίμακα, εἰσερχόμεθα διὰ πύλης στενῆς εἰς μικρὸν διάδρομον, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὑπάρχει λίαν μικρὰ καὶ ταπεινὴ θυρίς. Διὰ τῆς Ὡας ταύτας πυλίδος εἰσερχόμεθα εἰς μικρὰν αὐλήν, ἔχουσαν κλίμακας δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἀπέναντι δὲ τὸν τοῦ ναοῦ νάρθηκα, εἰς ὃν διὰ δύο βαθμίδων εἰσερχόμεθα.

Ὡραιοτάτη εἶνε καὶ ἡ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ἱερὰ Ἐκκλησία. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ὅλον ἐστρωμένον διὰ μωσαϊκοῦ. Πρὸ τοῦ Ἁγίου Βήματος τὸ μωσαϊκόν, συνηρμολογημένον τεχνικώτατα, παριστάνει πτηνὰ καὶ ἄλλα διάφορα τεχνουργήματα, μᾶς εἶπον δὲ ὅτι ἐντὸς τοῦ Ἁγ. Βήματος καὶ ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ὑπάρχει ὑπόγειος κρύπτη· ἐνταῦθα λέγεται ὅτι ἦτο πεφυτευμένον τὸ τρισύνθετον Ξύλον, ἐφ' οὗ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος. Οἱ τοῖχοι τῆς Ἐκκλησίας εἶνε πλήρεις εἰκόνων ἀρχαίων παριστανουσῶν γεγονότα τῆς τε Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας διαθήκης, ἔτι δὲ εἰκόνων ἁγίων, προφητῶν καὶ χριστιανῶν βασιλέων, μὲ ἐπιγραφὰς Ἑλληνικὰς καὶ Ἰβηρικάς. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν Πλάτωνος καὶ Σωκράτους, πλὴν ἤδη ἐξηλείφθησαν. Εἰς τὸν ναὸν ἐψάλη ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐκεῖ ἡμῶν ἀφίξει δοξολογία, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξερχόμεθα πάλιν ἐν τῇ αὐλῇ καὶ ἀνερχόμεθα εἰς ὡραιοτάτην καὶ εὐρυτάτην αἴθουσαν, ἔχουσαν εἰκόνας, καθίσματα ἑκατέρωθεν, καὶ ἕδραν· εἶνε, νομίζω, ἡ μεγάλη αἴθουσα τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἐξετάσεων· ἐκεῖ καθήμεθα ὀλίγον, ὅπως ἀναπαυθῶμεν, καὶ προσφέρονται εἰς ἡμᾶς ἀναψυκτικά· εἶτα, ἀναβὰς ἐπὶ τῆς ἕδρας ὁ πανοσιολογιώτατος Διευθυντὴς τῆς σχολῆς ἐξεφώνησεν ἐκφραστικώτατον καὶ λίαν κατάλληλον τῇ περιστάσει λόγον, εἰς ὃν ἀντεφώνησαν οἱ κ.κ. Μοσχάκης καὶ Λάμπρος. Κατόπιν οἱ μαθηταὶ παραταχθέντες ἔψαλον ὡραιότατα ᾄσματα, μεθ' ὃ περιερχόμεθα τὰ κυριώτερα δωμάτια τῆς σχολῆς, τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ φυλάσσονται τὰ τῶν φυσικῶν μαθημάτων ὄργανα· τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς τὴν ἀποτελουμένην ἐκ 15 χιλιάδων περίπου τόμων· τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἐν ᾗ τελοῦνται αἱ καθημεριναὶ ἀκολουθίαι· τὰ σπουδαστήρια τῶν μαθητῶν, καὶ ἄλλα δωμάτια. Ἀλλ' ἡ ὥρα παρέρχεται καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν. Συγκεκινημένοι λοιπὸν ἀποχαιρετίζομεν τόν τε πανοσιολογιώτατον Διευθυντήν, τούς τε ἐλλογίμους καθηγητὰς καὶ τοὺς καλοὺς μαθητὰς τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος, οἵτινες μᾶς προπέμπουσι μέχρι τῆς πρὸ τῆς Σχολῆς πλατείας καὶ μᾶς ἀποχαιρετῶσιν ἐκεῖ μετὰ θερμοτάτων ζητωκραυγῶν. Ἔπειτα, οἱ μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἐπὶ ὄνων, ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν Ἁγίαν πόλιν, καί, χωρὶς ν' ἀναπαυθῶμεν διόλου, ἀφοῦ ἐλάβομεν δεσμίδας κηρίων, τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν εἶχον ἐννέα κηρία, συμβολίζουσαι τὰ ἐννέα τάγματα τῶν ἀγγέλων, ἄλλαι δὲ 33, συμβολίζουσαι τὰ τριάκοντα τρία ἔτη τοῦ Χριστοῦ, μετέβημεν ἐν σπουδῇ εἰς τὸν Ναόν.

Κατάμεστος ἐκ χιλιάδων ἀνθρώπων ἦτο ἡ ἱερὰ τῆς Ἀναστάσεως Ἐκκλησία, ὅταν ἡμεῖς εἰσήλθομεν, καὶ μετὰ κόπου διεσχίσαμεν τὰ πλήθη, ἵνα ἔλθωμεν εἰς τὴν δι' ἡμᾶς ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου Κουβουκλίου ὁρισθεῖσαν θέσιν· ἐκεῖ, παρὰ τὸν τοῖχον, ὑπάρχει εἶδος στενοτάτου λιθίνου βάθρου, ἔνθα ἐγὼ καί τινες ἄλλαι ἐκ τοῦ Ὁμίλου τῶν ἐκδρομῶν γυναῖκες μετὰ πολλοῦ κόπου ἀνήλθομεν· καὶ εἴμεθα μὲν λίαν ἐστενοχωρημέναι καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς σχεδὸν ποδὸς ἐπὶ ὥρας ἱστάμεθα, πλὴν εἴχομεν περισσότερον ἀέρα, καὶ ἡ πέριξ ἡμῶν θέα ἦτο ἐλευθέρα, ἐνῷ τὰ κάτω ἱστάμενα πλήθη μέχρις ἀποπνιγμοῦ συνεσφίγγοντο.

Εἶνε δι' ἡμᾶς ὅλως ἄγνωστος ἡ ἱερὰ αὕτη τελετή· διὰ τοῦτο μετὰ μεγίστης περιεργείας ῥίπτομεν πέριξ τὸ βλέμμα.

Ὁ Ναὸς ὅλος εἶνε ἐσβεσμένος· ἐσβεσμένος εἶνε καὶ ὁ Πανάγιος Τάφος, ἐσβεσμένος καὶ ὁ Φρικτὸς Γολγοθᾶς· οὐδεμία κανδήλα, οὐδεμία λυχνία, οὐδεμία λαμπὰς εἶνε ἀνημμένη· οὐδὲν τέλος φῶς ὑπάρχει ἐνταῦθα, καί, ὡς κατόπιν ἐμάθομεν, οὐχὶ μόνον εἰς τὸν τῆς Ἀναστάσεως Ναόν, ἀλλ' εἰς οὐδένα Ναόν, εἰς οὐδένα οἶκον τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης τῆς Παλαιστίνης ὑπάρχει φῶς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν.

Ἐσφραγισμένον δ' εἶνε τὸ Ἅγιον Κουβούκλιον εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ τῆς κουστωδίας σφραγίσεως τοῦ Τάφου, τὴν δὲ ταινίαν τῆς σφραγῖδος κρατοῦσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀρθόδοξος ἀρχιερεύς, ἀφ' ἑτέρου δὲ Ἀρμένιος, καὶ Τοῦρκος ἀξιωματικὸς ἵσταται φρουρὸς πρὸ τῆς θύρας. Τὸν πέριξ τοῦ Ἁγίου Κουβουκλίου χῶρον κατέχουσιν ὅλον ἐντόπιοι ἀραβόφωνοι ὀρθόδοξοι, οἵτινες, σκιρτῶντες καὶ ἀγαλλόμενοι, ἐγκωμιάζουσι τὴν θρησκείαν τῶν ὀρθοδόξων καὶ ὑβρίζουσι τοὺς ἑτεροδόξους χριστιανούς, ἰδίᾳ δὲ τοὺς Ἀρμενίους, οἵτινες, σοβαροὶ καὶ ἄφωνοι, προσμένουσιν ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου. Διπλοῖ δὲ στοῖχοι Τούρκων στρατιωτῶν εἶνε παρατεταγμένοι εἰς διάφορα τοῦ ναοῦ σημεῖα πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως. Ἀλλ' ἡ ὥρα πλησιάζει· τὰ πλήθη προσέρχονται ὁλονὲν πυκνότερα, καὶ ὁ συνωστισμὸς καὶ ὁ καύσων ἀποβαίνει ἀφόρητος. Ἤδη ὁ χορὸς τῶν ἐντοπίων γίνεται ζωηρότερος, ἐνθουσιωδέστερα δὲ τὰ ᾄσματα καὶ αἱ φωναί των· οἱ ζωηρότεροι ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἄλλων καὶ χορεύουσιν ἐκεῖ καὶ ᾄδουσιν, ἐνῷ πάντες οἱ ἄλλοι τοὺς συνοδεύουσι κροτοῦντες ῥυθμικῶς τὰς χεῖρας· ἐπικαλοῦνται τὴν θείαν ἀντίληψιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων· Ἄλλα γιάμερ ντὲρ ἐλ Ῥούμ, ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου· Ἄλλα γιούνσουρ ἐλ Σουλτάν, ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν· Ἄλλα γιούνσουρ ἐλ Πατρίκ, καὶ προσβλέποντες ἡμᾶς ἀποπειρῶνται νὰ ζητωκραυγάσωσιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἐκ τῶν ᾀσμάτων τούτων καὶ τῶν χειροκροτημάτων θόρυβος εἶνε μέγας. Τέλος περὶ τὴν 1 μ.μ. φαίνεται ἐρχόμενος ἐκ τῆς Ἁγίας τοῦ Καθολικοῦ πύλης ὁ ἱερὸς ἡμῶν κλῆρος, ἀπαστράπτων ὅλος καὶ χρυσοστόλιστος· προηγεῖται ὁ πατριαρχεύων μετὰ τῶν σημαιῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἑξαπτερύγων, ἀκολουθεῖ δὲ ὁ χορός. Παρευθὺς αἱ φωναί, τὰ ᾄσματα καὶ τὰ χειροκροτήματα παύουσι· παύουσι καὶ αἱ συνομιλίαι καὶ οἱ ψιθυρισμοί, καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἀπολύτου ταύτης σιγῆς γλυκεῖα ὑψοῦται μελῳδία, «Τὴν ἀνάστασίν Σου, Χριστὲ Σωτήρ,

ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν Οὐρανοῖς κτλ.» Ἡ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν συγκίνησις τοῦ πλήθους εἶνε ἀπερίγραπτος. Τρὶς ἡ λιτανεία περιέρχεται τὸ Πάνσεπτον Μνῆμα, ψάλλουσα ἀργῶς καὶ ἁρμονικῶς τὰ τῆς Ἀναστάσεως τροπάρια, τὰ τόσον ὡραῖα, τὰ τόσον ποιητικά, τὸν δὲ ἡμέτερον κλῆρον ἀκολουθεῖ καὶ ὁ τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁ τῶν Κοπτῶν.

Τέλος ἡ πομπὴ σταματᾷ, καὶ πρὸ μὲν τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου ἵσταται ὁ παντιαρχεύων, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ λοιποὶ σχηματίζουσι μακρὰν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ Καθολικοῦ μέχρι τῆς θύρας τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου. Τότε πλησιάζουσιν οἱ πατριάρχαι τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Κοπτῶν, καὶ προσκυνοῦντες τὸν ἡμέτερον πατριάρχην ἀσπάζονται τὴν δεξιάν του εἰς σημεῖον ὑποταγῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῆς κυριαρχίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Πανσέπτου τῆς Ἀναστάσεως Ναοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁ Πατριαρχεύων ἐκβάλλει τὴν κατάχρυσον μίτραν, ἐκδύεται τὴν λαμπρὰν στολὴν καὶ ἐνεδύεται μαῦρον ῥάσον, ὁ φρουρὸς Τοῦρκος ἀξιωματικὸς πλησιάζει καὶ ἐρευνᾷ αὐτόν· μὴ ἔχων κεκρυμμένα πυρεῖα, ὁ Ἁγιανάγιος Τάφος ἀποφραγίζεται, καὶ ὁ πατριαρχεύων εἰσέρχεται μόνος ἐντός. Ἤδη ἡ εἰς τὰ τόσα πλήθη βασιλεύουσα σιωπὴ εἶνε βαθεῖα, νεκρικὴ σχεδόν· οὐδεμία κίνησις, οὐδνὶς ψίθυρος τὴν ταράττει· δύναταί τις καὶ αὐτοὺς τοὺς παλμοὺς τῶν τόσων καρδιῶν νὰ ἀκούσῃ, καὶ πάντων τὰ βλέμματα εἰς τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον εἶν' ἐστραμμένα· εἰς στιγμὴ ἀνεκφράστου ἱερᾶς στιγμῆς καὶ προσδοκίας! Αἴφνης ἀστραπὴ φαίνεται διασχίζουσα τὸν Ἁγιανάγιον Τάφον, οἱ κώδωνες ἀρχίζουσι χαρμοσύνως νὰ ἠχῶσι καὶ ἀλλαλαγμὸς χαρᾶς μέχρι τοῦ οὐρανοῦ ἀνέρχεται! Ἐκ τῆς δεξιᾶς ὀπῆς τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου τὸ Ἅγιον Φῶς δίδεται εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους, ἐκ δὲ τῆς ἀριστερᾶς δίδεται εἰς τοὺς Ἀρμενίους καὶ Κόπτας. Πάρεστα ὁποῖον θαῦμα! ὁποία κατάπληξις! ὅλαι αἱ κανδῆλαι, ὅλαι αἱ λυχνίαι, ὅλοι οἱ πολυέλεοι, ὅλαι αἱ λαμπάδες τοῦ Ναοῦ ἐν μιᾷ στιγμῇ εὑρέθησαν ἀναμμέναι, καὶ ἀναμμέναι ἐπίσης εὑρέθησαν, χωρὶς νὰ δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ τὸ πῶς, ὅλαι ἐκεῖναι αἱ δεσμίδες τῶν κηρίων, ἃς ὁ τόσος λαὸς κρατεῖ εἰς χεῖρας. Διὰ μίαν στιγμὴν ὁ ναὸς ὅλος οὕτως εἰπεῖν ἐκαίετο. Πῶς κατωρθώθη τοῦτο; μυστήριον. Πολλοὶ φέρουσι τὸ ἀχρόλευκον τῶν κηρίων των φῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου, θίγουσι μ' αὐτὸ τὰ στήθη καὶ διὰ τῆς χειρὸς τὸ θωπεύουσι, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται ἢ χλιαράν τινα καὶ γλυκεῖαν θερμότητα. Ἐν τούτοις τὸ μάγον ἐκεῖνο θέαμα ὀλίγα λεπτὰ διήρκεσεν. Οἱ Ἱεροσολυμῖται πρῶτοι ἀναχωροῦσι σπεύδοντες νὰ φέρωσιν εἰς τὰς οἰκίας των τὸ Ἅγιον Φῶς· οἱ μοναχοὶ δὲ καὶ ἱερεῖς σπεύδουσι νὰ τὸ φέρωσι εἰς τοὺς πέριξ Ναοὺς καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ ἱππεῖς, ἱστάμενοι ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, λαβόντες Αὐτὸ εἰς φανοὺς ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο κατεσκευασμένους, σπεύδουσι νὰ τὸ φέρωσι μέχρι τῶν περάτων τῆς Παλαιστίνης. Τέλος τὰ κηρία σβέννυνται, καὶ ἡ ἀλησμόνητος καὶ λίαν μοναδικὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἱερὰ αὕτη τελετὴ λήγει.

Κρυσταλλία Δασκαλοπούλου

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθηγητοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ πρώην Ἱεροκήρυκος Σμύρνης

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ.

Ο ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Διήγημα

ΤΟΜΟΣ Β'.

[Βλέπε ἀριθμὸν 235]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

— Ἡ ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Μονσινιόρος Βοναβεντούρας, εἶναι ἥλιος· ὅσον καὶ ἂν καλύψωσιν αὐτὴν τὰ νέφη τοῦ ψεύδους, τὰ ψεύδη θὰ διαλυθῶσι καὶ ἡ ἀλήθεια θ' ἀναλάμψῃ πάλιν. Πῶς κατώρθωσαν νὰ διαδώσουν τόσους μύθους! Δι' ἀνθρωπίνους σκοποὺς διέδωκαν, ὅτι ὁ Πέτρος ὑπῆγεν εἰς Ῥώμην! καὶ ἐπὶ τοῦ ψεύδους τούτου στηριχθέντες ἐχάλκευσαν τὰ πρωτεῖα τοῦ Πάπα, τὸ ἀλάθητον, καὶ τόσα ἄλλα ἀντευαγγελικὰ πράγματα. Ἀλλ' ὁ Ἅγιος Λουκᾶς, ἡ ἀληθὴς ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, διέλυσεν ὅλα ταῦτα ὡς ἱστὸν ἀράχνης. Τόση εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἀληθείας!

Καὶ ἀποτεινόμενος ὁ Μονσινιόρος εἰς τοὺς συναδέλφους του Φραγκίσκον, Λωρέντζον, Ἱερώνυμον καὶ Λουΐγγην:

— Δὲν συμφωνεῖτε μετ' ἐμοῦ, εἶπε, Πατέρες καὶ συνάδελφοι, ὅτι καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει πλήρες δίκαιον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία; ὅτι ἡμεῖς ἐπλανώμεθα μέχρι τοῦδε ὑποστηρίζοντες ψευδῆ πρωτεῖα καὶ ἁμαρτωλοὺς ἀλαθήτους;

— Βεβαιότατα! ἀνέκραξαν. «Φίλος μὲν Πλάτων, φιλτάτη δ' ἡ ἀλήθεια». Ἐκ παίδων μᾶς εἶχον ἀποπλανήσει εἰς τὸ ζητήματα ταῦτα, καὶ εἰς τὰς Ἰησουϊτικὰς Σχολὰς τόσον ἰησουϊτικῶς καὶ ἐπιτηδείως παρίστανον τὰ ψεύδη ταῦτα, ὥστε ἡμεῖς ἀνεξετάστως τὰ παρεδεχόμεθα ὡς ἀληθείας. Ἀλλὰ τώρα, ὅτε διὰ τῆς συζητήσεως ἐγνωρίσαμεν λαμπρὰν καὶ φαεινὴν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁμολογοῦμεν παρρησίᾳ ὡς ἀληθεῖς λειτουργοὶ τοῦ εἰπόντος «γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς».

— Ἀλλά, εἶπον ἐγώ, «καιρὸς παντὶ πράγματι» κατὰ τὸν Ἐκκλησιαστήν. Εἶνε ἤδη μεσημβρία, καὶ ἡ τράπεζα μᾶς περιμένει. Εὐαρεστηθῆτε, παρακαλῶ, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, νὰ τιμήσητε τὴν λιτὴν Τράπεζαν τοῦ Πρεσβυτέρου Ἰσαάκ.

Ηὐχαρίστησαν, καὶ ἠγέρθησαν.

Ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν Τράπεζαν.

Ἡ ὄρεξις εἶχεν ἀναπτυχθῆ τὰ μέγιστα ἕνεκα τῆς συζητήσεως.

Τὰ ὀλίγα μου φαγητὰ ἐφάνησαν νοστιμώτατα εἰς τοὺς Μονσινιόρους.

Περατωθέντος τοῦ γεύματος, ὁ Μονσινιόρος Φραγκίσκος:

— Ἔχομεν λόγους, εἶπε, νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Ὕψιστον, διότι μᾶς παρέσχε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσωμεν διὰ τῆς συζητήσεως τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ νομίζετε, Πατὲρ Ἰσαάκ, εἶπεν, ὅτι πολλὰ ζητήματα χωρίζουσι τὰς δύο Ἐκκλησίας, Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικήν; Διότι, νομίζω, ὅτι πάρα πολλὰς κατέντησε τὰς διαφορὰς ὁ φανατισμὸς τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἔχθρα, τὰ πάθη, ἡ ἀμάθεια, ὁ φανατισμός, τῇ ὑποκινήσει τοῦ πονηροῦ πνεύματος, τοῦ ἐχθροῦ τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης, προσεπάθησαν νὰ εὕρωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρας διαφορὰς, καὶ νὰ εὐρύνωσιν ἀκόμη περισσότερον τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν χριστιανῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τί φρονεῖτε περὶ τούτου;

— Νομίζω, εἶπον ἐγώ, ὅτι ἐμελέτησα σοβαρῶς τὸ ζήτημα τοῦτο. Κατὰ τὴν γνώμην μου, κυρίως αἱ ἑξῆς διαφοραὶ ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν· α'.) 4 σπουδαῖαι, δογματικαὶ διαφοραί, κατὰ τὰς ὁποίας πλανᾶται ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία.

1η) Ἡ ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ (Filioque).

— Ἀλλὰ περὶ ταύτης τῆς διαφορᾶς, εἶπεν ὁ Λωρέντζος, εἴδομεν, ὅτι ἔχει δίκαιον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ ὅτι πλανᾶται ἡ Δυτική. Ἀποδείχθη καθαρώτατα ἐκ τῆς μεταξύ μας συζητήσεως τόσον, ὥστε καὶ ἡμεῖς συνετάχθημεν μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας...

— Εἴσθε, εἶπον ἐγώ, ἀξιέπαινοι, διότι προτιμᾶτε τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ ἐγνωρίσατε αὐτήν, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐπὶ διαφορὰ δογματική, κατὰ τὴν ὁποίαν πλανᾶται ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, εἶναι τὸ ἀλάθητον (L' infallibilité) τοῦ Πάπα.

— Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, εἶπον ὅλοι, συνεζητήθη σήμερον, καὶ ἀπεδείχθη, ὅτι εἶναι φοβερὰ πλάνη τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀντιφάσκει πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία περιέχεται εἰς τὰς ἱερὰς Γραφάς, καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας.

— 3η) δογματικὴ διαφορά, ἐξηκολούθησα λέγων, ἡ μᾶλλον πλάνη τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Ἀσπίλος σύλληψις τῆς Παρθένου Μαρίας (immaculée conception), καὶ 4η) Διαφορὰ δογματικὴ ἡ στέρησις τοῦ ἁγίου Ποτηρίου εἰς τοὺς λαϊκούς. Αὗται αἱ τέσσαρες διαφοραὶ εἶναι αἱ κυρίως σπουδαῖαι δογματικαὶ διαφοραί, διότι καταφέρνρα ἀντιφάσκουσιν εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἂν τὰς τέσσαρας ταύτας πλάνας της ἀποκηρύξῃ καὶ καταδικάσῃ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, γίνεται καὶ αὕτη Ὀρθόδοξος καὶ ἑνοῦται μετὰ τῆς Ἀνατολ. Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἀκόμη καὶ τρεῖς τυπικαὶ ἢ Ἐκκλησιαστικαὶ διαφοραί, αἱ ὁποῖαι καθιστῶσι τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀντικανονικήν. Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ αὗται καὶ ὅλως τυπικαὶ διαφοραὶ εἶναι α') Τὸ ζύμωσμα ἀντὶ τοῦ βαπτίσματος. β'.) Τὰ ἄζυμα ἀντὶ τοῦ ἐνζύμου ἄρτου, καὶ γ') Ἡ καταναγκαστικὴ ἀγαμία τῶν Κληρικῶν, δηλ. Ἐπισκόπων, Πρεσβυτέρων, Διακόνων, Ὑποδιακόνων καὶ ἀναγνωστῶν...

— Περὶ τῶν δύο πρώτων δογματικῶν ζητημάτων, εἶπεν ὁ Μονσινιόρος Φραγκίσκος, συζητήσαντες ὡς εἰλικρινεῖς χριστιανοί, καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν, εἴδομεν, ὅτι πλανᾶται ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ εἰς τὸ περὶ τῶν πρωτείων καὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα. Νομίζω ὅμως, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πλανᾶται εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀσπίλου Συλλήψεως τῆς Μακαριωτάτης Παρθένου, καὶ εἰς τό, τῆς στερήσεως τοῦ Ποτηρίου εἰς τοὺς λαϊκούς...

— Ἐκ τῆς συζητήσεως, εἶπον, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, ἂν πλανᾶται ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη Ἐκκλησία. Περὶ τίνος θέλετε νὰ συζητήσωμεν πρῶτον; περὶ τρίτου ἢ περὶ τοῦ τετάρτου δογματικοῦ ζητήματος; (ἀκολουθεῖ)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μετ' ἀράτου ἀγαλλιάσεως ἐχαιρετίσθη ἡ εἴδησις ὅτι κοινῇ ψήφῳ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁρμοδίων ἐνεκρίθησαν οἱ νέοι Κανονισμοὶ τῆς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως τοῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἡ «Ἀνάπλασις», συνηγορήσασα θερμῶς διὰ κυρίου αὐτῆς ἄρθρου ὑπὲρ τοιαύτης λύσεως, δοξολογεῖ τὸν Ὕψιστον, διὰ τό ὅτι ἐν τῇ Σιωνίτιδι Ἐκκλησίᾳ ἐξεδηλώθη τόσον πανηγυρικῶς ἡ ἐν Χριστῷ ἀδελφικὴ ὁμόνοια καὶ ἀγάπη, ἀφ' ἧς ἔχομεν νὰ προσδοκῶμεν τόσα πατρίγορα Ἐκκλησία τε καὶ Γένος.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Ἡ διδασκαλία τῶν ἱερέων.

Ἀναγινώσκομεν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» τῆς 1ῆς Ἰουλίου τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίαν αὐτῆς ἡ Ἱ. Σύνοδος συμπληροῦσα τὰς ἀπορράσεις καὶ σκέψεις αὐτῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον διοργάνωσιν καὶ γενικὴν ἐξάπλωσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου καὶ τὴν συστηματοποίησιν τῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν ταῖς διαφόροις σχολαῖς ἐνέκρινε πρὸς τοῖς ἤδη ἀναγραφεῖσι καὶ τὰ ἀκόλουθα.

Πρῶτον ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον καὶ λυσιτελέστερον διαρρύθμισιν τῆς λειτουργίας τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κων)πόλεως ὑριτιμένων θρησκευτικῶν σωματείων, ἐγκρίνασα ὅπως ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τούτου παραπεμφθῇ εἰς τὴν Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπήν, ἥτις καὶ θὰ ὑποβάλῃ τῇ Ἱ. Συνόδῳ τὴν προσήκουσαν ἔκθεσιν διὰ τὰ περαιτέρω. Δεύτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν μεθοδικωτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων, ἐνέκρινεν, ἵνα προστεθῇ εἰς τὴν ἀπολυθησομένην σχετικὴν ἐγκύ-

κλιον, ὅτι τοὐλάχιστον εἰς τὰ γυμνάσια καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας σχολὰς ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν δέον ν' ἀνατίθηται εἰς εἰδικοὺς διδασκάλους, τ. ἔ. εἰς κληρικοὺς θεολόγους δυνησομένους νὰ διαπλάττωσιν ἅμα τοὺς μαθητευομένους συνῳδὰ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἱερῶν μαθημάτων. Ἐπίσης ἐνεκρίθη νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς θεωρεῖται ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰς σχολὰς τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων ὡς μάθημα μορφωτικὸν καὶ ὡς δυνάμενον μεγάλως νὰ βοηθήσῃ εἰς τοὺς ἐπιδοθησομένους εἶτα εἰς ἰδιαιτέραν αὐτοῦ μελέτην».

ΑΝΑΦΟΡΑ
ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΣΣΟΝΙΑΣ

Κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς ὑπέβαλον πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Σύνοδον ἀναφοράν, διὰ τῆς ὁποίας τὴν παρακαλοῦσι νὰ ἐκδώσῃ ἐγκύκλιον διαφωτίζουσα τὸ κοινὸν περὶ τῆς μασσονίας, ἵνα προφυλαχθῶσιν οἱ περὶ τὰ θρησκευτικὰ ἀμαθέστεροι ἀπὸ τῆς λύμης αὐτῆς, διαφωτισθῶσι δὲ καὶ οἱ ἤδη ἐμπλακέντες εἰς τὰ δίκτυά της ἐκ πεπλανημένης γνώμης.

Ἡμεῖς τὴν περὶ μασσονίας γνώμην μας ἐξεδηλώσαμεν καὶ ἄλλοτε, οὐδεμίαν δ' ἔσχομεν ἀφορμὴν ἵνα μεταβάλωμεν αὐτὴν καὶ κατ' ἐλάχιστον. Ἠθέλησαν νὰ μᾶς εἴπωσί τινες, ὅτι πλανώμεθα καὶ παρεξηγοῦμεν ἀποδίδοντες εἰς τὴν μασσονίαν σκοποὺς ἀντιθρησκευτικούς, καὶ ἐπέμειναν νὰ μᾶς πείσωσιν, ὅτι ἡ μασσονία δὲν ἐνδιαφέρεται ποσῶς διὰ τὰ θρησκευτικὰ πράγματα, καταλείπουσα τὰ μέλη τῆς ἐλεύθερα εἰς ἣν ἂν πρεσβεύωσι πίστιν.

Πρὸς ταῦτα ἀπαντῶμεν καὶ αὖθις, ὅτι ἡ μασσονία, ὑποχρεώνουσα ἕνα χριστιανὸν νὰ ὁμολογῇ τὸν μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος, καὶ νὰ παρίσταται εἰς τελετάς, γινομένας ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἀπὸ κοινοῦ μετ' ἀλλοθρήσκων, καὶ διὰ τούτου μόνου δολιεύεται καὶ πολεμεῖ τὸν χριστιανισμόν, ὅστις μίαν καὶ μόνην ὁμολογίαν θεότητος ἀνέχεται καὶ ἐπιτρέπει εἰς τοὺς πιστούς του, τὴν ὁμολογίαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν ἐν Ἀθήναις **Τεκτονικὸν Ἐγκόλπιον** ἐπιβεβαιοῖ τὸ καὶ ἀλλοθεν γνωστὸν περὶ θρησκευτικῆς ὀργανώσεως τῶν μασσονικῶν στοῶν μετὰ ἰδίων τελετῶν καὶ ἰδίας λατρείας. Ἐν ταῖς Στοαῖς ὑπάρχει **θρόνος τοῦ Σεβασμιωτάτου**, καὶ **ναός**, καὶ **βωμός**, καὶ **θυμιατήριον**, γίνονται δὲ **τελεταὶ ἐπιμνημόσυνοι**, καὶ **βαπτίσεις μασσονικαί**.

Τὰ γεγονότα ταῦτα μαρτυροῦσι σαφῶς, ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι μασσονία, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἶνε αἵρεσις θρησκευτική, φρονοῦσα ὅτι ἀδελφώνει τὴν ἀνθρωπότητα διὰ θεϊστικῆς ὁμολογίας, ἀντικειμένης πρὸς τὸ χριστιανικὸν δόγμα, καὶ ἔχουσα ὠργανωμένην ἰδικήν της λατρείαν καὶ ἰδικά της μυστήρια, χωροῦσα δὲ μέχρι τῆς ἀσεβείας τοῦ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ ἰδικόν της βάπτισμα τοὺς ἤδη ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος βεβαπτισμένους χριστιανούς, ὡς νὰ ἦνε βέβηλον τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα ἢ νὰ ἔχῃ ἡ χριστιανικὴ χάρις ἀνάγκην τῆς προστασίας τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος.

Ἕνεκα τούτων πάντων φρονοῦμεν, ὅτι ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος θὰ εἰσακούσῃ τὰς αἰτήσεις, αἵτινες κατὰ τὸ τελευταῖα ἔτη ἀπηυθύνθησαν πρὸς αὐτήν, ἤδη δὲ συνεχίζονται ὑπὸ κατοίκων τοῦ Πειραιῶς, καὶ θὰ ἐκδώσῃ τὴν περὶ μασσονίας ἐγκύκλιον.

Ἡμεῖς δὲν διαπνεόμεθα ἀπὸ κανένα φανατισμόν, περὶ δὲ τῶν ἐν Ἑλλάδι μασσόνων φρονοῦμεν ὅτι κατὰ τὰ θ]10 ἔγειναν τοιοῦτοι ὄχι ἐξ ἀντιχριστιανικῶν ἐλατηρίων, ἀλλ' ἐκ παραπλανήσεως ἐπιτηδείως διενεργηθείσης, καὶ ἐξ ἀνικανότητος νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ ἀντευαγγελικοῦ χαρακτῆρος τῆς μασσονίας. Θλιβόμεθα ὅμως βαθύτατα, διότι οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες διαρπαζόμεθα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐνῷ δὲ ἀλλαχοῦ μᾶς λεηλατοῦσι Παπισταὶ καὶ Προτεστάνται, εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ Βασιλείου μας λαφυραγωγεῖ τὴν Ὀρθοδοξίαν ὁ Μασσονισμός, ὁ ἐπιτηδείως ἐπεκτεινόμενος καὶ εἰσβάλλων εἰς τὰς σπουδαιοτέρας θέσεις καὶ τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παραφροσύνης ταύτης θὰ ἦνε οἰκτροτάτη ἐξαθένησις τῆς Ὀρθοδοξίας μας, ἡ δὲ βλάβη δὲν θὰ περιορισθῇ μόνον εἰς αὐτήν. Μᾶς λέγουν οἱ μασσόνοι, ὅτι ἔχουν εἰς τὰς τάξεις των τοὺς μᾶλλον ἐπιλέκτους τῆς κοινωνίας μας, τοὺς βαρύνοντας εἰς τὰς τύχας τοῦ Κράτους μας καὶ εἰς το μέλλον τοῦ Ἔθνους μας, τοὺς πλέον τρανοὺς καὶ ἐπισήμους καὶ μεγάλους. Ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐρωτῶμεν τί ἔκαμαν καὶ τί κάμνουσι τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν κρατοῦσιν εἰς τὰς χεῖράς των. Ἡμεῖς γνωρίζομεν Ὀρθοδοξίαν σώσασαν τὸ Ἔθνος, ἐνῷ τώρα, ὅτε οἱ μασσόνοι καυχῶνται ὅτι μᾶς διέπουν, οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν παρὰ ὅτι ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Ἔθνους μας ἀρύσσεται ἄβυσσος καὶ διανοίγεται χάος.

Τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀναπλάσεως» ἔχον ἴδιον Τυπογραφεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς διὰ καινουργῶν στοιχείων, γραμμῶν, ποικιλμάτων, κλπ. ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτύπωσιν συγγραμμάτων καὶ οἱασδήποτε ἄλλης τυπογραφικῆς ἐργασίας εἰς τιμὰς συγκαταβατικάς.

Πᾶσα αἴτησις δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τοὺς κ. κ. Θ. Παλληκαράκην καὶ Γ. Ἰωαννίδην

Βιβλιοπωλεῖον Ἀναπλάσεως ὁδὸς Ἀδριανοῦ 64

Ἀθήνας.

ΚΗΡΥΓΜΑ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ"

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ αὐλῇ Παρθεναγωγείου Διαλησμᾶ Κυριακὴ 28 Ἰουλίου ὥρ. 7½—8½ μ.μ. Μ. Ι. Γαλανός.

Ἐν Πειραιεῖ ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ Κυριακὴ 28 Ἰουλίου ὥρ. 5—6 μ.μ. Γ. Μακρῆς.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
66—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—66